

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2022. gada 1. martā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneši Artūrs Kučs un Anita Rodiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 25/2022), kuru iesniegusi Administratīvā rajona tiesa (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Sodu reģistra likuma 23. panta 1. punktu, ciktāl tas attiecas uz ziņām par attaisnoto personu, (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta otrajam teikumam un 96. pantam.

2. Sodu reģistra likuma 23. pants nosaka Sodu reģistra arhīva datubāzē glabājamās ziņas un to glabāšanas termiņu.

Saskaņā ar šā panta 1. punktu Sodu reģistra arhīva datubāzē glabā ziņas par personu, kurai dzēsta vai noņemta sodāmība, personu, pret kuru uzsāktais kriminālprocess ir izbeigts, attaisnoto personu, personu, kurai piemērotais audzinoša rakstura piespiedu līdzeklis ir izpildīts, personu, kurai piemērotais medicīniska rakstura piespiedu līdzeklis ir atcelts, – gadu pēc tam, kad no Iedzīvotāju reģistra saņemtas ziņas par personas nāvi, bet ne ilgāk kā 100 gadus pēc personas dzimšanas.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punkts paredz, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesai, izskatot administratīvo lietu. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 2. punktam pieteikums iesniedzams, ja tiesa, izskatot administratīvo lietu pirmajā instancē, uzskata, ka norma, ko iestāde ir piemērojusi vai kas administratīvajā tiesas procesā būtu jāpiemēro šajā lietā, neatbilst Satversmei.

Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā ir administratīvā lieta, kas ierosināta pēc kriminālprocesa ietvaros attaisnotas personas pieteikuma. Attaisnotā persona lūdz Pieteikuma iesniedzēju atzīt Iekšlietu ministrijas Informācijas centra faktisko rīcību, uzglabājot informāciju par šo personu Sodu reģistra arhīva datubāzē, par prettiesisku un atlīdzināt personai radīto nemantisko kaitējumu. No pieteikuma izriet, ka iestādes faktiskā rīcība ir pamatota ar apstrīdēto normu.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka saskaņā ar apstrīdēto normu ziņas par attaisnoto personu faktiski ir glabājamas Sodu reģistra arhīva datubāzē visa personas mūža garumā. Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, šāds tiesiskais regulējums neatbilst Satversmes 92. panta otrajam teikumam un 96. pantam.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot tam Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Tiesas pieteikumam ir jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā noteiktajām prasībām.

6.1. Pieteikums ir formulēts motivēta lēmuma veidā, tajā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 96. pantam. Pieteikums šajā prasījuma daļā atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā noteiktajām prasībām.

6.2. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu arī Satversmes 92. panta otrajam teikumam.

Pieteikumā ir citētas Satversmes tiesas judikatūras atziņas un publikācija par minētajā Satversmes normā ietvertās nevainīguma prezumpcijas saturu un tvērumu. Pieteikuma iesniedzēja vispārīgi norāda, ka nevainīguma prezumpcija ir attiecināma arī uz attaisnotām personām un apstrīdētās normas satversmība būtu vērtējama nevainīguma prezumpcijas kontekstā. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 92. panta otrajam teikumam.

Līdz ar to pieteikums prasījuma daļā par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta otrajam teikumam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas noteikto kārtību pieteikuma izskatīšanas stadijā Satversmes tiesas kolēģija izlemj arī jautājumu par pieteikumā un tam pievienotajos dokumentos ietvertās informācijas pieejamību.

Izlemjot šo jautājumu, kolēģija izvērtē, vai ierobežotas pieejamības noteikšana pieteikumā un tam pievienotajos dokumentos ietvertajai informācijai aizsargās personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, tostarp nodrošinās tās datu aizsardzību, neaizskars tās tiesības uz taisnīgu tiesu un netraucēs objektīvai tiesas procesa norisei, kā arī nepārkāps sabiedrības tiesības iegūt informāciju par konstitucionālo tiesvedību (*sal. sk. Satversmes tiesas 2016. gada 22. novembra rīcības sēdes lēmumu „Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”*).

Pieteikumā ir ietverta informācija par pieteicēju Pieteikuma iesniedzējas lietvedībā esošajā administratīvajā lietā, proti, šo personu identificējoša informācija, kā arī informācija par kriminālprocesu, kura ietvaros tā tika saukta pie kriminālatbildības un attaisnota. Satversmes tiesā ir saņemts arī minētās personas iesniegums, kurā izteikts lūgums nodrošināt tās anonimitāti Satversmes tiesas procesā.

Pieteikumā minētā informācija par personas saukšanu pie kriminālatbildības ietilpst Satversmes 96. pantā ietvertu personas tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību tvērumā, kā arī kopā ar personu identificējošu informāciju ir uzskatāma par personas datiem Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa regulas (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (turpmāk – Regula 2016/679) 4. panta 1. punkta izpratnē. Savukārt šo personas datu izpaušana ir uzskatāma par datu apstrādi Regulas 2016/679 4. panta 2. punkta izpratnē.

Atbilstoši Regulas 2016/679 10. pantam tādus personas datus, kas attiecas uz sodāmību un pārkāpumiem vai ar tiem saistītiem drošības pasākumiem, pamatojoties uz regulas 6. panta 1. punktu, apstrādā tikai oficiālas iestādes kontrolē vai tad, ja apstrādi atļauj Eiropas Savienības vai dalībvalsts tiesību akti, paredzot atbilstošas garantijas datu subjektu tiesībām un brīvībām. Konkrētajā gadījumā atbilstoši Regulas 2016/679 6. panta 1. punkta „c” apakšpunktam personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir uz Satversmes tiesu attiecināmi juridiski pienākumi, kas noteikti Satversmes tiesas likumā. Tomēr atbilstoši Regulas 2016/679 5. panta 1. punkta „c” apakšpunktam personas datiem jābūt adekvātiem, atbilstīgiem un jāietver tikai tā informācija, kas nepieciešama personas datu apstrādes nolūkā.

Kolēģija secina, ka pieteikumā norādīto personas datu izpaušana izraisītu tādu kaitējumu personas tiesībām un likumiskajām interesēm, kas būtu lielāks par sabiedrības ieguvumu, un Satversmes tiesai tās kompetences īstenošanai un likumā noteikto pienākumu veikšanai nav nepieciešams šos datus izpaust. Tādēļ pieteikumā ietvertajai pieteicēju administratīvajā lietā identificējošai informācijai ir nosakāma ierobežota pieejamība, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, kā arī Satversmes tiesas 2016. gada 22. novembra rīcības sēdes lēmumu „Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Sodu reģistra likuma 23. panta 1. punkta, ciktāl tas attiecas uz ziņām par attaisnoto personu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96. pantam” pēc pieteikuma (pieteikums Nr. 25/2022), kuru iesniegusi Administratīvā rajona tiesa.

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – **līdz 2022. gada 2. maijam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Atteikties ierosināt lietu par Sodu reģistra likuma 23. panta 1. punkta, ciktāl tas attiecas uz ziņām par attaisnoto personu, atbilstību Satversmes 92. panta otrajam teikumam.

4. Noteikt ierobežotu pieejamību, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai, pieteikumā norādītajai pieteicēju administratīvajā lietā identificējošai informācijai.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Gunārs Kusiņš